Реймонд Чандлер

Убивство під час дощу

Переклад Олексія Барієва

1

Ми сиділи в моїй кімнаті у Берглунді. Я влаштувався скраю на ліжку, а Дравек — у кріслі.

Дощ важко періщив у вікна. Вони були щільно зачинені, і в кімнаті стояла задуха. На столі працював невеликий вентилятор. Легкий вітрець від нього повівав Дравекові в обличчя, здіймав густий чорний чуб, ворошив довгі волосинки на спітнілій доріжці брів, що зрослися над переніссям. Він мав хвалькуватий вигляд людини, яка одержала в спадщину чималі гроші.

Дравек блиснув золотими зубами й запитав:

— Що ви про мене знаєте?

Він сказав це з таким виразом, наче кожен мав знати про нього багато всякого.

— Нічого, — відповів я. — Ви чисті, наскільки мені відомо.

Дравек підніс свою велику волохату руку і якусь мить пильно її розглядав.

— Ви мене не зрозуміли. Мене послав до вас такий собі М'Джі. Фіалка М'Джі.

— Чудово. Як поживає Фіалка?

У шерифовій канцелярії Фіалка М'Джі був фахівцем із розслідування вбивств.

Дравек знов подивився на свою велику руку й спохмурнів.

— Ні, ви ще нічого не зрозуміли. Я маю для вас роботу.

— Я тепер не часто беруся до справ, — сказав я. — Трохи підупав на силі.

Дравек підозріливо, з надмірною спостережливістю оглянув кімнату.

— Можна непогано заробити, — наполягав він.

— Можливо, — відповів я. [92]

На ньому був замшевий плащ із поясом. Він недбало розстебнув його й дістав великого, туго набитого гамана. З нього виглядали ріжки банкнот. Дравек ляснув гаманом об коліно, і почувся приємний тугий звук. Він витрусив на стіл гроші, вибрав кілька банкнот, решту сховав назад і поклав гамана в кишеню. Розклавши на столі п'ять стодоларових купюр, мов скупий гравець у покер, Дравек підсунув їх під вентилятор.

Робота мала бути серйозна.

— Грошви мені не бракує, — сказав він.

— Бачу. А що я маю робити, якщо візьму гроші?

— То тепер ви мене знаєте?

— Трохи краще.

Я дістав із спідньої кишені конверта й прочитав йому те, що було написано на звороті.

— "Дравек, Антон, або Тоні. Колишній робітник сталеливарного заводу в Піттсбурзі, охоронець вантажних машин, чоловік дуже сильний. Порушив закон і потрапив за грати. Після в'язниці покинув місто й подався на Захід. Працював на плантації авокадо в Ель-Сегуро. Придбав власне ранчо. Коли в Ель-Сегуро спалахнув нафтовий бум, "осідлав" свердловину. Розбагатів. Чимало втратив на скуповуванні непродуктивних свердловин. Але й має достатньо. За походженням — серб, зріст — сто вісімдесят три сантиметри, вага — сто вісім кілограмів. Має дочку, про дружину нічого не відомо. З боку поліції ніяких зауважень. Після Піттсбур'а — анічогісінько".

Я запалив люльку.

— Ого! — вигукнув він. — Де ви все це берете?

— Зв'язки. То яка у вас справа?

Дравек знову дістав гамана і, висунувши кінчик язика, почав щось шукати в ньому двома кострубатими пальцями. Нарешті видобув тоненьку брунатну картку та кілька зім'ятих аркушів паперу й посунув усе це до мене.

Картка була зроблена дуже вишукано. На ній стояло: "Містер Гарольд Гардвік Стейнер", — а в кутку дуже дрібними літерами: "Рідкісні книги і розкішні видання". Адреси чи номера телефону не було.

Три білі аркуші виявилися звичайними борговими розписками на тисячу доларів кожна, підписані розгонистим почерком: "Кармен Дравек".

Я повернув усе це йому й запитав:

— Шантаж?

Він спроквола похитав головою, і вираз його обличчя пом'якшав.

— Кармен — це моя дівчинка. Той Стейнер прилип До неї. Вона буває у нього, гуляє на всю губу. Може, й спить з ним. Мені це не до вподоби. [93]

Я кивнув головою.

— А до чого ці розписки?

— Гроші мене не цікавлять. Кармен грає з ним. Та це пусте. Вона, як то кажуть, схиблена на чоловіках. То ви підіть до того Стейнера і скажіть, щоб дав їй спокій. А то я сам скручу йому в'язи. Розумієте?

Він говорив швидко й рішуче, важко дихаючи. Його очі стали маленькими, круглими й лютими. А зуби мало не скреготали.

Я запитав:

— А чому я маю з ним розмовляти? Чому ви не скажете про це йому самі?

— А що, як я втрачу самовладання і вб'ю мерзотника?! — вигукнув він.

Я дістав з кишені сірника й поколупав ним попіл у люльці. Якусь мить я пильно дивився на Дравека, збираючись з думками. Потім зауважив:

— Тобто боїтеся.

Його кулаки, ці величезні вузли з кісток та м'язів, піднялися, він потряс ними, тоді повільно їх опустив, важко зітхнув і сказав:

— Атож, боюся. Я не знаю, як її вкоськати. Щоразу новий залицяльник і щоразу пройдисвіт. Не так давно я виклав п'ять тисяч доларів такому собі Джо Марті, щоб він дав їй спокій. Вона ще й досі сердиться на мене.

Я дивився у вікно й спостерігав, як дощові струмені б'ють у шибку і густою хвилею, наче розведений у воді желатин, стікають униз. Ще тільки початок осені, а вже такий дощ...

— Подачками ви нічого не доб'єтесь, — сказав я. — Вам довелося б робити так усе життя. Отож ви хотіли б, щоб з тим Стейнером домовився я.

— Скажіть, що я скручу йому в'язи!

— Не треба гарячкувати, — заспокоїв я його. — Я знаю Стейнера. Я й сам скрутив би йому в'язи замість вас, якби це дало якусь користь.

Дравек подався вперед і схопив мене за руку. Очі його стали як у дитини. В них виступили чисті сльози.

— Послухайте, М'Джі каже, що ви славний хлопець. Я розповім вам щось таке, чого ще нікому й ніколи не довіряв. Кармен мені не рідна дочка. Я підібрав її зовсім маленькою в Смоукі, просто на вулиці. У неї нікого не було. А може, я її вкрав, га?

— Схоже на це. — Я силоміць вивільнив з його лап свою онімілу руку й почав її розтирати. Своїм потиском Дравек зламав би телеграфний стовп. [94]

— Тоді я вчиню навпростець, — сказав він похмуро й водночас ніжно. — Ось піду звідси й зроблю як належить. Вона вже майже доросла. Я її люблю.

— Гм... — сказав я. — Це цілком природно.

— Ви не зрозуміли. Я хочу з нею одружитися. Я здивовано втупився в нього поглядом.

— Вона дорослішає, набирається розуму... Може, вона вийде за мене заміж, га?

Голос його благав мене так, наче я міг щось вирішити.

— А ви її про це запитували?

— Я боюся, — засоромлено відповів він.

— Гадаєте, вона в того Стейнера закохана? Він кивнув головою і сказав:

— Але це не має ніякого значення.

Я міг у це повірити. Я підвівся з ліжка, підняв віконну раму й на мить підставив обличчя під дощ.

— Давайте говорити прямо, — запропонував я, опускаючи вікно й повертаючись до ліжка. — Стейнера я можу взяти на себе. Це неважко. Тільки не розумію, що це вам дасть.

Він хотів був знову схопити мою руку, але цього разу я випередив його.

— Ви прийшли сюди трохи збудженим, хвалилися грішми, — промовив я. — А йдете заспокоєним. І зовсім не від моїх слів. Ви вже зрозуміли це. Я не Дороті Дікс і не вмію втішати. Але, якщо ви справді цього хочете, я візьму Стейнера на себе.

Дравек незграбно підвівся, шарпанув до себе капелюха й подивився мені під ноги.

— Ви, як самі висловилися, візьмете Стейнера на себе. Так чи так, але він їй не пара.

— Це може вам зашкодити.

— Дарма. Зашкодить то й зашкодить, — відказав Дравек.

Він застебнув плащ на всі ґудзики, насунув на свою велику кудлату голову капелюха й перевальцем вийшов. Двері він причинив за собою обережно, так наче покидав лікарняну палату.

Дравек здався мені таким же навіженим, як пара мишей у танку. І все ж таки він мені сподобався.

Я сховав його гроші в надійне місце, налив собі віскі з содовою і сів у ще тепле після Дравека крісло.

Я смакував віскі й міркував про джерело прибутків Стейнера. Той мав колекцію рідкісних і не дуже рідкісних книжок непристойного змісту й давав їх читати надійним людям за десять доларів на день. Цікаво, чи знає про це Дравек? [95]

2

Другого дня дощ лив безперестану. Увечері я зупинив свій блакитний "крайслер" на протилежному боці Бульвару неподалік від вузького фасаду книгарні, де світилися зелені неонові літери вивіски: "Г. Г. Стейнер".

Водостоки були переповнені, на тротуарах майже по коліна стояла вода, і кремезні полісмени в блискучих, як стволи рушниць, плащах, переносили невеличких дівчат у шовкових панчохах та чудових гумових чобітках" через небезпечні місця. Полісмени притискали дівчат до себе й відпускали жарти.

Дощ тарабанив по капоту "крайслера", по туго напнутому брезентовому верху, затікав у щілини, і в мене під ногами утворилася калюжа.

Я взяв з собою велику пляшку віскі і, щоб підбадьоритись, раз у раз прикладався до неї.

Стейнер торгував навіть у таку погоду, дощ був йому лише на руку. Перед книгарнею одна по одній зупинялися розкішні машини, з них виходили елегантно одягнені люди, а потім поверталися з пакунками в руках. Певна річ, вони мали змогу купувати рідкісні книжки й розкішні видання.

О пів на шосту з книгарні вийшов прищавий юнак у шкіряній куртці й швидко зник у бічній вулиці. Згодом він повернувся в кремово-сірій закритій двомісній машині, вийшов і подався до книгарні. А невдовзі з'явився вже разом із Стейнером. Поки вони йшли тротуаром, юнак у куртці тримав над Стейнером парасольку. Коли Стейнер сів у машину, юнак віддав йому парасольку, а сам знову побіг до книгарні. Стейнер був у темно-зеленому шкіряному пальті, без капелюха, із сигаретою в бурштиновому мундштуку. Я не міг розгледіти його скляне око, але знав, що воно є.

Стейнер поїхав Бульваром у західному напрямку. Я рушив за ним. За діловим районом, біля Пеппер-кеньйон, він звернув на північ. Мені неважко було тримати його в полі зору, відстаючи від нього на квартал. Стейнер, певно, поспішав додому, що було цілком природно.

Проминувши Пеппер-драйв, він поїхав угору звивистою стрічкою мокрого асфальту, яка називалася Ла-Верн-террас, і піднявся майже на вершину пагорба. Це була вузька дорога з високою огорожею по один бік і поодинокими, розташованими в нижній частині крутого схилу котеджами — по другий. Дахи будинків трохи здіймалися над рівнем дороги, а фасади були сховані за кущами. З мокрих дерев рясно капотіло. [96]

Перед Стейнеровим будинком ріс густий самшитовий живопліт, що затуляв вікна. Вхід у глибину двору нагадував лабіринт, і з дороги дверей будинку не було видно. Стейнер поставив свою кремово-сіру машину в невеликий гараж, зачинив його, пройшов з розкритою парасолькою крізь той лабіринт, і в будинку спалахнуло світло.

Поки він усе те робив, я під'їхав до вершини пагорба. Тут я розвернувся, спустивсь униз і зупинився перед сусіднім будинком, що здавався зачиненим або нежилим. Будинок стояв вище за Стейнерів котедж. Я ще раз приклався до пляшки з віскі, а потім вирішив просто посидіти.

О чверть на сьому на пагорбі засвітилися вуличні ліхтарі. Вже зовсім стемніло. Перед Стейнеровим будинком зупинилася машина. З неї вийшла висока струнка дівчина в плащі. Крізь огорожу було досить непогано видно, і я побачив, що дівчина чорнява й начебто гарненька.

Через дощ і зачинені двері голосів не було чути. Я вийшов із "крайслера", спустився нижче й освітив машину дівчини кишеньковим ліхтариком. Це був темно-бордовий чи брунатний "паккард" з відкидним

верхом. Номерний знак належав Кармен Дравек, Люцерн-авеню, 3596. Я повернувся до своєї машини.

Минула година. Вона тяглася дуже повільно. Машини тут більш не з'являлись. Район здавався зовсім тихим.

Раптом від Стейнерового будинку зблиснув різкий промінь білого світла, схожий на літню блискавку. Коли знов настала темрява, пролунав тонкий пронизливий крик і озвався ледве чутною луною серед мокрих дерев. Перше ніж стихла луна, я вискочив із "крайслера" й кинувся до будинку.

У тому крикові не було страху. У ньому вчувалося потрясіння, п'яний дурман, нотки божевілля.

Коли я проліз крізь прогалину в живоплоті, поминув поворот, за яким ховався парадний вхід, і вже зібрався постукати в двері, у Стейнеровому будинку стояла цілковита тиша.

У ту ж мить, наче мене там хтось чекав, усередині прогриміли три постріли підряд. Потім пролунав протяжний, різкий стогін, щось глухо впало, і почулися, віддаляючись, швидкі кроки.

Я заходився бити плечем у двері, але розігнатися тут не було де, і я тільки змарнував час. Двері щоразу відкидали мене назад, наче копито армійського мула.

Ці двері виходили у вузький, схожий на місток, прохід, що вів до огородженої дороги. Будинок був без веранди, а поспіхом до вікон не дістанешся. До задніх [97] дверей можна було потрапити лише довгими дерев'яними сходами, які тяглися від дверей чорного ходу вниз, у провулок. Тепер я чув на тих сходах тупіт ніг.

Це додало мені рішучості, і я знов щосили наважив на двері. Замок зламався, і я, перелетівши через дві сходинки, ввалився у велику темну кімнату. Тоді мені не вдалося розглядіти її як слід. Я кинувся далі, в глибину будинку.

Я не мав сумніву: там сталося вбивство.

Коли я підбіг до заднього ґанку, внизу у провулку рушила з місця машина. Вона поїхала швидко, не вмикаючи світла. Робити було нічого. Я повернувся до вітальні.

3

Ця кімната з низькою брусованою стелею займала всю передню частину будинку. Стіни пофарбовані у брунатний колір і обвішані гобеленами, низькі полиці заповнені книжками. На м'який рожевий килим падало світло від торшера з двома блідо-зеленими абажурами. Посеред килима я побачив великий письмовий стіл і чорне крісло з жовтою атласною подушкою на ньому. Стіл був завалений книжками.

На підвищенні під стіною стояло крісло тикового дерева з високою спинкою. У ньому сиділа чорнява дівчина, закутана в червону шаль з торочками.

Вона сиділа дуже рівно, поклавши руки на бильця крісла й стиснувши коліна. її божевільні, невидющі очі були широко розплющені.

Здавалося, дівчина не розуміла, що сталося, але поза в неї була така, наче вона робить щось дуже важливе й серйозне.

З її рота вихоплювався здавлений сміх, проте вираз обличчя не мінявся, а губи не ворушилися. Складалося на те, що вона зовсім не помічає мене.

В її руках були довгі нефритові сережки, одначе, коли не брати до уваги шалі, вона була зовсім роздягнена.

Я кинув погляд у другий куток кімнати.

Стейнер лежав горілиць на підлозі біля краю рожевого килима, а поруч нього валялося щось схоже на тотемний стовпчик. З округлого рота божка виглядав об'єктив фотокамери. Здавалося, він був націлений на дівчину в кріслі з тикового дерева.

Поруч із відкинутою Стейнеровою рукою в широкому шовковому рукаві на підлозі лежала лампа-бліц. Шнур від неї тягся до тотемного стовпчика.

На Стейнері були китайські капці на товстих білих повстяних підошвах, чорні атласні штани й візерунчаста [98] китайська куртка. На грудях куртка була вся залита кров'ю. Скляне око Стейнера яскраво блищало. Судячи з усього, всі три постріли влучили в ціль.

Спалах лампи й був тією блискавкою, яку я побачив у темряві, а пронизливий крик — реакцією на неї одурманеної наркотиком голої дівчини. Три постріли були чиїмось уявленням про те, як слід припиняти засідання, — мабуть, тієї людини, що дуже швидко втекла сходами вниз.

Тут я подумав, що треба причинити вхідні двері й узяти їх на ланцюжок. Замок я зіпсував, коли вдирався до будинку.

Край столу на червоній лаковій таці стояли два тоненькі пурпурні келишки й боката карафка з темною рідиною. Келишки пахли ефіром і настоянкою опію. Такої суміші мені ніколи не траплялось, але вона цілком пасувала до тієї сцени.

У кутку на тахті я побачив одяг Кармен, узяв спершу сукню з довгими рукавами й підійшов до дівчини. Від неї на кілька футів теж тхнуло ефіром.

Вона все ще хихотіла, і по її підборіддю повільно стікала піна. Я поплескав дівчину по обличчю, одначе легенько — не хотілося, щоб цей її транс змінився істерикою.

— Уставай! — різко сказав я. — Берися за розум. Одягайся!

— Ід-д-діть ви під три чорти! — байдужо озвалася дівчина.

Я знову поплескав її по щоках. Вона не звертала на це уваги, тож я заходився надягати на неї сукню сам.

Дівчина не реагувала й на це. Вона дозволила мені підняти їй руки, одначе широко розчепірила пальці, і я мусив довгенько повозитися з рукавами. Нарешті я таки надягнув на неї сукню. Потім натяг їй панчохи, туфлі й поставив її на ноги.

— Нумо, трохи походимо, — запропонував я.

Ми пройшлися по кімнаті. Часом її сережки били мене в груди, а з часом ми нагадували артистів балету, Що роблять шпагат. Додибцявши так до мертвого Стейнера, ми вернулися назад. На вбитого та його блискуче скляне око Кармен не звертала ніякої уваги. Дівчині здавалося кумедним, що ноги не слухаються її, і вона намагалася сказати про це й мені, але тільки пускала бульки. Я примусив Кармен спертися рукою на тахту, а сам заходився збирати її речі й запихати їх до глибокої кишені свого плаща. Сумочку я сховав у другу кишеню. Потім обшукав Стейнерів стіл і знайшов синій блокнот із зашифрованими записами, які мене зацікавили. Його я теж засунув до кишені. [99]

Після цього я спробував відкрити камеру в тотемному стовпчику й дістати фотопластинку. Але знайти замочок не вдалося, я почав нервувати і зрештою вирішив, що краще придумати собі привід і приїхати сюди ще раз, ніж викручуватись, якщо попадуся тепер.

Я повернувся до дівчини, надяг на неї плащ, перевірив, чи нічого не зосталося з її речей, і повитирав відбитки пальців, які могли залишитися після нас. Потім відчинив двері й вимкнув світло.

Я обхопив Кармен лівою рукою за талію, ми вийшли під дощ на вулицю й сіли в її "паккард". Мені не хотілося залишати тут свою машину, але іншої ради не було. Ключі від "паккарда" виявилися в машині. Ми рушили пагорбом униз.

Дорогою до Люцерн-авеню нічого не сталося, хіба що дівчина перестала пускати бульки й почала хропти. Мені було незручно підтримувати плечем її голову. Довелося покласти її собі на коліна. Отож я мусив їхати досить повільно, а дорога до західної околиці міста була далека.

Великий старовинний цегляний будинок Дравека стояв у великому саду, обнесеному муром. Похмура алея вела крізь залізну браму й далі схилом угору повз клумби та газони до великих вхідних дверей з вузькими металевими панелями. За дверима тьмяно світилося світло.

Я відштовхнув на другий бік голову Кармен, кинув на сидіння її речі і вийшов.

Двері відчинила покоївка. Вона сказала, що містера Дравека вдома немає і вона не знає, де він. Мабуть, затримався десь у місті. Жінка мала довгасте жовтувате добре обличчя, довгий ніс і великі вологі очі. Вона була схожа на гарного старого коня, якого випустили після тривалої служби на пасовисько. Кармен вона, певно, не осуджувала.

Я показав на "паккард" і порадив: — Дівчину краще покладіть у ліжко. На щастя, її не запроторили за грати, а привезли додому у власній машині.

Покоївка зажурено посміхнулась, і я пішов. Мені довелося пройти п'ять кварталів під дощем, і аж у вузькому багатоквартирному будинку мене впустили до під'їзду й дозволили подзвонити по телефону. Потім ще двадцять п'ять хвилин я чекав на таксі, з тривогою думаючи про те, чого не встиг зробити.

Я мав ще дістати зі Стейнерової камери фотопластинку. [100]

4

На Пеппер-драйв я розплатився з таксистом, піднявся пішки на пагорб Ла-Верн-террас і поза кущами пройшов до Стейнерового котеджу.

Тут, схоже, нічого не змінилося. Я проліз крізь прогалину в живоплоті, обережно штовхнув незамкнені двері й відчув запах сигаретного диму, якого раніше не помічав. Тут було багато запахів, зокрема й різкий запах бездимного пороху. Одначе сигаретний дим з цього букету не вирізнявся.

Я причинив двері, став на одне коліно і, затамувавши подих, прислухався. У будинку було тихо, тільки дощ тарабанив по даху. Я присвітив ліхтариком на підлогу. Ніхто в мене не вистрілив.

Я випростався, намацав шнур від торшера і ввімкнув світло.

Насамперед я помітив, що зі стіни зникло кілька гобеленів. Я їх не лічив, але порожні місця відразу привернули увагу.

Потім я побачив, що Стейнерів труп зник. А біля рожевого килима, де раніше лежав убитий, хтось постелив гобелен. Я відразу зрозумів, навіщо це зроблено.

Я припалив сигарету, став посеред тьмяно освітленої кімнати й замислився. Згодом згадав про фотокамеру в тотемному стовпчику. Цього разу я знайшов замочок. Але касети в камері не було.

Моя рука потяглася була до темно-червоного телефону на письмовому столі Стейнера, але трубки не взяла.

Я проминув передпокій і навпомацки дістався до недоладної спальні, схожої більше на жіночу, ніж чоловічу. Постіль була застелена довгим покривалом з торочками. Я підняв його і посвітив ліхтариком під ліжко.

Стейнера там не було. У будинку його не було ніде. Хтось забрав труп. Не міг же він піти сам!

Представники закону зробити цього не могли — в такому разі хтось з них залишився б тут. Минуло тільки півтори години, відколи ми з Кармен поїхали звідси. І в будинку не було ні метушливих фотографів із поліції, ні експертів, що вивчають відбитки пальців.

Я повернувся до вітальні, посунув ногою лампу-бліц ближче до тотемного стовпчика, потім вимкнув світло, вийшов ^ будинку, сів у геть мокру машину й запустив двигун.

Якщо хтось хотів зберегти вбивство Стейнера поки Що в таємниці, то для мене все складалося вдало. Це давало мені змогу з'ясувати, чи слушно я вчинив, коли відвіз Кармен Дравек додому замість шукати знімок її голого тіла. [101]

На початку одинадцятої я повернувся до Берглунда, поставив машину в гараж і піднявся сходами до своєї квартири. Прийнявши душ, я

надяг піжаму й приготував собі склянку гарячого грогу. Кілька разів я поглядав на телефон, збираючись подзвонити й дізнатись, чи повернувся Дравек, одначе вирішив, що краще дати , йому спокій до завтра. І

Я натоптав люльку, поставив перед собою склянку з грогом і почав гортати синій Стейнерів блокнот. Якби пощастило розшифрувати ті знаки, я дістав би список імен та адрес. їх було там понад чотириста. Якщо все це — справді клієнти Стейнера, то він володів золотою жилою, не кажучи вже про можливість шантажувати тих людей.

Будь-кого зі списку можна було запідозрити в убивстві. І я не заздрив полісменам, яким потім мав віддати блокнот.

Намагаючись розгадати шифр, я випив надто багато віскі. Десь опівночі я ліг у постіль і заснув. Мені приснився чоловік у закривавленій китайській куртці, що ганявся за голою дівчинкою з довгими нефритовими сережками, тоді як я намагався зняти цю сцену незарядженою фотокамерою.

5

Уранці мені подзвонив Фіалка М'Джі. Я ще не одягся, але вже встиг переглянути газету й про Стейнера нічого в ній не знайшов. Фіалка М'Джі розмовляв бадьоро, як людина, що добре виспалась і не була обтяжена надто великими боргами.

— То як ти там, хлопче? — почав Фіалка.

Я сказав, що в мене все гаразд, коли не рахувати деяких особистих проблем. М'Джі якось неуважливо засміявся, а потім недбало промовив:

— А той Дравек, якого я присилав до тебе... Ти щось зробив для нього?

— Надто рясний дощ, — відповів я, якщо це можна було назвати відповіддю.

— Гм... Схоже, з ним раз у раз трапляються пригоди. Тепер його машину омиває прибій біля рибальського причалу в Лідо.

Я нічого не сказав, тільки міцніше стис у руці телефонну трубку.

— Атож, — бадьоро провадив М'Джі. — Розкішний новий "каділак". Але пісок та морська вода зовсім його пошкодили... О, забув ще одне! У ньому знайшли труп.

У мене перехопило подих.

— Дравек? — прошепотів я. [102]

— Ні, якийсь хлопець. Дравекові я ще не казав. Машину охороняють. Може, поїдеш разом зі мною?

Я погодився.

— Поквапся. Я буду у себе в конторі. — І М'Джі поклав трубку.

Я поголився, оглянувсь, нашвидку поснідав і десь через півгодини під'їхав до будинку окружної управи. Коли я ввійшов до кабінету М'Джі, той сидів біля жовтого столика, поклавши на нього капелюха й одну ногу, і розглядав жовту стіну. Він підвівся, взяв капелюха, і ми спустилися до службової стоянки, де сіли у невелику закриту чорну машину.

Уночі дощ ущух, ранок був лазурний і сонячний. У повітрі відчувалася прохолода, і життя здавалося б легким і приємним, якби не було так неспокійно на душі.

До Лідо було тридцять миль і перші десять — вулицями міста. М'Джі подолав усю цю відстань за три чверті години. Нарешті ми загальмували біля арки, за якою тягся довгий чорний причал, і вийшли з машини.

Перед аркою стояло кілька машин і гурт людей. Полісмен на мотоциклі до причалу нікого не підпускав. М'Джі показав йому бронзову зірку, і ми пройшли на пристань, де різко пахло рибою. Цей запах не зник навіть після дводенного дощу.

— Онде вона, на буксирі, — сказав М'Джі.

Низький чорний буксир пришвартувався в кінці причалу. Щось велике, зелене й нікельоване стояло на його палубі перед стерновою рубкою. Навколо юрмилися чоловіки.

По слизькому трапу ми спустилися на буксир.

М'Джі привітався зі старшим на буксирі — чоловіком у формі кольору хакі — і полісменом у цивільному. Троє матросів з команди відійшли до стернової рубки й стали до неї спиною, дивлячись на нас.

Ми оглянули машину. Передній бампер і сітка на радіаторі були зім'яті, одна фара розбита. Фарба й нікель були подряпані об пісок, а оббивка на сидіннях намокла й почорніла. Проте "каділак" не став від цього гіршим. Він був пофарбований у зелений колір двох тонів, а з боку на ньому проходила темно-червона смуга.

Ми з М'Джі зазирнули всередину. На передньому сидінні сидів, схилившись на кермо і якось дивно підігнувши голову, чорнявий худий юнак. Його вродливе обличчя було синювато-біле. З-під напівопущених повік тьмяно поблискували очі. В роті у нього був пісок. На голові запеклася кров, яку не зовсім змила морська вода. [103]

М'Джі повільно відійшов, крекнув і поклав до рота свою улюблену жувальну гумку із запахом фіалки. Через цю жуйку він і дістав своє прізвисько.

— Як це сталося? — спокійно запитав він. Чоловік у формі кольору хакі показав у кінець

причалу. Брудно-білі міцні поручні були там зламані, і оголилася світло-жовта деревина.

— Ми все там уважно оглянули. Напевне, удар був досить сильний. Дощ ущух тут звечора, близько дев'ятої, а розбита деревина всередині суха. Отже, це сталося після дощу. "Каділак" упав з причалу, коли був приплив і вода стояла високо. А то машина розбилася б дужче. Це було відразу ж після дощу. А сьогодні вранці, коли малеча прийшла ловити рибу, машина показалася з-під води. Ми взяли буксир і ви-тягли її. Тоді й побачили того мертвого хлопця.

Ще один у формі кольору хакі постукав носком черевика по палубі. М'Джі зиркнув на мене своїми хитрими оченятами. Я був спантеличений і нічого не сказав.

— Цей хлопець був добряче напідпитку, — тихо промовив Фіалка. — А то хіба б він поїхав у таку зливу? Гадаю, він любив швидко їздити. Так, він був добряче п'яний.

— П'яний, чорт забирай, — сказав чоловік у цивільному. — До того ж йому хтось зіпсував гальма в машині. Я думаю, це вбивство.

М'Джі уважно подивився на чоловіка, потім звернувся до полісмена у формі:

— А ви що думаєте?

— Це могло бути самогубство. У нього зламана шия, він міг ударитись головою, коли падав. І все ж мені здається, що це — вбивство.

М'Джі кивнув головою і спитав:

— Його обшукали? Ви знаєте, хто це?

Старші на буксирі подивилися спершу на мене, потім — на свою команду.

— Гаразд. Облишимо про це, — сказав Фіалка. — Зате я знаю, хто він.

Невисокий, стомлений на вигляд чоловік в окулярах і з чорним саквояжем у руці неквапно пройшов по причалу й спустився слизьким трапом на буксир. Він вибрав більш-менш чисте місце на палубі й поставив саквояж. Потім зняв капелюха, почухав потилицю і стомлено всміхнувся.

— Привіт, док! — сказав йому М'Джі. — Ось ваш пацієнт. Кинувся сьогодні вночі з причалу. Це поки все, що нам відомо.

Медичний експерт з похмурим виразом на обличчі почав оглядати труп. Він помацав голову, трохи повернув [104] її вбік, помацав ребра. Якусь мить лікар тримав безживну руку й дивився на нігті. Потім пустив її, відійшов від трупа і взяв саквояж.

— Смерть настала годин дванадцять тому, — пояснив він. — Шия, звичайно, зламана. Навряд чи є в ньому вода. Заберіть звідси труп, поки він не закляк. Решту я скажу після того, як огляну його на анатомічному столі.

Він кивнув усім головою, піднявся трапом і вийшов на причал. Перед аркою на нього чекала санітарна машина.

Ті, що були у формі кольору хакі, неохоче витягли мерця з "каділака" й поклали на палубі поруч із машиною, але з боку моря.

— Ходімо, сказав мені Фіалка. — Перша дія вистави закінчилася.

Ми попрощались, і М'Джі сказав старшим на буксирі тримати язика на припоні й чекати його розпоряджень. Потім ми пройшли вздовж причалу, сіли в чорну машину й поїхали назад до міста чистим після дощу шосе. Чайки кружляли над бухтою і щось вихоплювали з хвиль прибою. Далеко в морі, на самому обрії пливли дві білі яхти.

Кілька миль ми їхали мовчки. Нарешті М'Джі підморгнув мені й запитав:

— Здогадався?

— Ну кажи вже, — відповів я. — Я того хлопця ніколи не бачив. Хто він?

— Чорт забирай, а я думав, ти сам скажеш мені про це.

— Ну ж бо, Фіалко!

Він щось буркнув, знизав плечима, і ми ледве не злетіли з дороги в сипкий пісок.

— Це Дравеків шофер, — нарешті сказав М'Джі. — Його звали Карл Оуен. Звідки я знаю? Рік тому він сидів у нас в камері на підставі закону Менна. Утік із прийомною дочкою Дравека до Юми. Розгніваний Тоні поїхав туди, привіз їх назад і запроторив хлопця за грати. Потім дівчина умовила старого, і вже наступного ранку він визволив Карла з в'язниці. Сказав, що хлопець збиравсь одружитися з Кармен, тільки вона не схотіла. Згодом Оуен повернувся до Дравека на роботу й відтоді служив у нього. Що ти про це думаєш?

— Схоже на Дравека, — кивнув я.

— Так, проте хлопець міг знов узятися за своє...

У Фіалки було сиве волосся, масивне підборіддя й маленькі пухкі губи, наче створені для того, щоб Цілувати немовлят. Я скоса поглянув на його обличчя, і раптом у мене майнув здогад. Я засміявся.

— Гадаєш, його міг убити Дравек? — спитав я. [105]

— А чом би й ні? Хлопець знову начав чіплятися до дівчини, і Дравек дав рукам волю. Чоловік він кремезний і легко міг зламати йому в'язи. А потім злякався. Поїхав під дощем у Лідо, розігнав мангану і скинув її з причалу. Думав, що ніхто нічого не доведе. А може, й зовсім не думав. Просто зробив, і все.

— Казна-що, — мовив я. — Тоді йому довелося б іти пішки тридцять миль під дощем.

— Кажи, кажи. Посмійся наді мною.

— Ну звісно, хлопця вбив Дравек, — пожартував я. — Вони гралися в чехарду, і Дравек упав на нього.

— Гаразд, друже. Колись ти ще захочеш пограти зі мною в кота-мишки.

— Слухай, Фіалко, — серйозно промовив я, — якщо хлопця вбили, — а ти зовсім не певен, що це вбивство, — то такий злочин не встилі Дравека. Він міг би в нападі люті вбити людину, одначе покинув би її на місці. Дравек не став би отак заплутувати сліди.

Поки М'Джі обмірковував мої заперечення, нас заносило то ліворуч, то праворуч.

Оце так друг! — пробурмотів він. — У мене була чудова версія, а що ти з неї зробив? І навіщо в біса я взяв тебе з собою? Хай тобі чорт! І все ж таки я притисну Дравека.

— Звичайно, — погодився я. — Ти повинен це зробити. Але Дравек не вбивав хлопця. Він занадто м'який душею, щоб зважитись на таке.

Коли ми повернулися до міста, був уже полудень. Вранці я тільки легенько перекусив і відтоді більш нічого не їв. Отож я вийшов на Бульварі, а М'Джі поїхав шукати Дравека.

Я хотів знати, що ж усе-таки сталося з Карлом Оуеном, але не припускав і думки про те, що його міг убити Дравек.

Поївши в кафе, я нашвидку переглянув газету. Прочитати в ній щось про Стейнера я не сподівався, і таки нічого там не знайшов.

Підкріпившись, я пройшов шість кварталів Бульваром, щоб зазирнути до Стейнерової книгарні.

6

Перший поверх будинку був поділений навпіл, і другу половину займав ювелір, що торгував у кредит. Він саме стояв біля входу — високий, сивий, чорноокий єврей із діамантом у дев'ять каратів на руці. Коли я проходив повз нього, він несміливо, але лукаво посміхнувся.

Підлога у Стейнеровій книгарні від стіни до стіни була заслана грубим синім килимом. Навколо курильних [106] столиків стояли сині шкіряні крісла, на вузьких столах лежали комплекти книжок у тиснених оправах. Решта книжок стояли за склом. Панельна перегородка з одними

дверима відокремлювала цю залу від задньої частини книгарні, а в кутку біля перегородки за письмовим столом із лампою під абажуром сиділа молода жінка.

Вона підвелась і підійшла до мене, похитуючи худими стегнами в тісній чорній сукні. Жінка мала біляве волосся з попелястим відтінком і зеленуваті очі під густо нафарбованими віями. У вухах висіли великі агатові сережки, а волосся було гладенько зачесане назад, її нігті покривав сріблястий лак.

Жінка, певно, думала, що подарувала мені привітну усмішку, але, як на мене, то була роблена гримаса.

— Вам щось треба?

Я насунув капелюха на самі очі і уривчасно спитав:

— Де Стейнер?

— Його сьогодні не буде. Може, я покажу вам...

— Я продаю, — пояснив я. — Те, що він давно шукав.

Сріблясті нігті торкнулися кучерика над вухом.

— А-а, ви продаєте... Ну, тоді приходьте завтра.

— Стейнер захворів? Я можу під'їхати до нього додому, — з надією запропонував я. — Він захотів би побачити те, що я маю.

Це її приголомшило. Щоб перевести подих, жінці потрібна була якась хвилина. Одначе самовладання вона не втратила.

— Це... це марна розмова. Сьогодні його немає в місті.

Я похитав головою, вдаючи розчарованого, трохи підняв капелюха й зібрався вже піти, коли це раптом двері в панельній перегородці прочинились і з них виглянув прищавий юнак, якого я бачив напередодні ввечері. Помітивши мене, він відсахнувся, але я встиг розглядіти на підлозі картонні коробки.

Коробки були відкриті й напаковані якимись старими книжками. Навколо них метушився чоловік у новому робочому халаті. Отже, частину Стейнерових запасів збиралися кудись перевозити.

Я вийшов на вулицю, спустився до рогу й завернув У провулок. За Стейнеровою книгарнею стояв невеликий чорний ваговозик із сітчастими бортами. На машині не було ніякого напису, але крізь сітку виднілися картонні коробки. Я побачив, як чоловік у робочому халаті виніс із чорного ходу ще одну коробку й поставив її в кузов.

Я повернувся на Бульвар, пройшов із півкварталу й на стоянці таксі помітив вільну машину. В ній сидів [107] хлопець із свіжим обличчям і читав журнал. Я показав йому гроші й запитав:

— Поїздимо по сліду?

Він окинув мене поглядом, тоді сховав журнал за дзеркало заднього огляду й відчинив дверцята.

— Це я люблю, шефе! — весело відказав юнак.

У кінці провулка ми розвернулись і стали чекати поруч із пожежним гідрантом.

Коли на ваговозику вже стояло з десяток коробок, чоловік у новому робочому халаті сів за кермо й запустив двигун. Він хутко промчав

провулком униз, тоді звернув ліворуч і поїхав вулицею далі. Мій водій рушив за ним. Ваговозик доїхав до проспекту Гарфілд, потім повернув на схід. Рух на проспекті був пожвавлений, а ваговозик мчав швидко, і ми дуже відстали.

Я сказав про це своєму водієві, але ваговозик раптом звернув з проспекту на північ і виїхав на Бріттані-стріт. Коли й ми виїхали за ним на ту вулицю, ваговозик уже десь зник.

Мій юний водій заспокоїв мене крізь скляну перегородку в кабіні, і ми почали поволі підніматися по Бріттані-стріт, виглядаючи ваговозика за кущами обабіч вулиці. Заспокоїтись я не міг.

Через два квартали на схід Бріттані-стріт перетинала ще одна вулиця, Рендалл-плейс. Тут на розі стояв білий багатоквартирний будинок. Його фасад виходив на Рендалл-плейс, а з боку Бріттані був в'їзд у підземний гараж. Коли ми проминали цю будівлю, мій водій сказав, що ваговозик має бути десь неподалік. І тут я побачив його в гаражі.

Ми зупинилися перед багатоповерховим будинком, я вийшов з машини й попростував до під'їзду.

Переговорного пристрою тут не було. Бюрко швейцара стояло під самісінькою стіною, так ніби ним уже давно не користувалися. Прізвища мешканців були написані на панелі з поштовими скриньками, пофарбованими в золотий колір.

Квартирі під номером 405 відповідав напис "Джозеф Марті". Так звали хлопця, який розважався з Кармен Дравек, поки її татусь дав йому п'ять тисяч доларів, щоб він відчепився від неї і забавлявся з якоюсь іншою дівчиною. Це міг бути той самий Джо Марті.

Я спустився сходами униз і відчинив двері з шибкою із армованого скла у темний гараж. Чоловік у новому робочому халаті переставляв коробки до кабіни вантажного ліфта.

Я зупинився біля нього, запалив сигарету й почав мовчки спостерігати. Це йому не дуже сподобалось, але він не озвався й словом. Трохи згодом я сказав: [108]

— Простежте за вагою, друже. Ліфт розрахований лише на півтонни. Куди ви це везете?

— У чотириста п'яту, до Марті, — пояснив чоловік і поглянув на мене так, наче вибачався за свої слова.

— Чудово, — сказав я. — Тут, здається, є що почитати.

Я піднявся сходами, вийшов на вулицю і знову сів у таксі.

Ми повернулися в центр міста і під'їхали до будинку, де була моя контора. Я щедро заплатив водієві. Юнак залишив мені брудну візитну картку, яку я відразу викинув до мідної плювальниці поруч з ліфтами.

Дравек підпирав стіну біля дверей моєї контори.

7

Після дощу стало ясно й тепло, проте він був у тому самому замшевому плащі з поясом. Плащ унизу був розстебнутий, і під ним виднівся жилет. Краватка зсунулась убік. Обличчя в Дравека нагадувало сіру маску, нижня частина якої вкрита чорною щетиною.

Вигляд він мав жахливий.

Я відчинив двері, поплескав Дравека по плечу, пропустив до кімнати й запросив сісти. Він задихався і не міг вимовити жодного слова. Я дістав з письмового столу пляшку житньої горілки й налив дві чарки. Він мовчки випив обидві. Потім важко сів у крісло, на мить заплющив очі, застогнав і витяг із спідньої кишені білий конверт. Поклавши конверта на стіл, прикрив його своєю великою волохатою рукою.

— Розкажіть, будь ласка, про Карла, — попросив я. — Сьогодні вранці я бачився з Фіалкою М'Джі.

Дравек тупо глянув на мене. Нарешті сказав:

— Гаразд. Карл був славний хлопець. Одначе я не можу розповісти про нього багато.

Я сидів і чекав, дивлячись на конверт під його рукою. Він теж не зводив з нього очей.

— Можете прочитати, — пробурмотів Дравек. Він неквапно підсунув конверта до мене й забрав руку з таким виглядом, наче віддавав усе найдорожче, задля чого варто було жити. В його очах виступили сльози й покотилися по неголених щоках.

Я взяв конверта й оглянув його. Домашню адресу Дравека було написано акуратними друкованими літерами, поруч стояв штемпель спішної пошти. Я відкрив конверта й побачив лискучу фотокартку.

У кріслі тикового дерева сиділа гола Кармен Дравек з нефритовими сережками у вухах. її очі були ще божевільніші, [109] ніж тоді, коли я їх бачив. На звороті фотокартки не було ніякого напису. Я поклав її на стіл лицем униз.

— Розкажіть мені про це, — обережно попросив я. Дравек витер рукавом сльози, склав руки на столі й почав розглядати свої брудні нігті. Пальці його тремтіли.

— Мені подзвонив якийсь чоловік, — похмуро сказав він. — І зажадав десять тисяч доларів за фотопластинку й відбитки. Справу треба залагодити сьогодні ввечері, а то вони віддадуть усе до якоїсь бульварної газети.

— Це цілковита дурниця, — заспокоїв я його. — Бульварна газета таким не скористається. Хіба що схоче роздути якусь справу. Але що це за справа?

Дравек повільно підвів повіки, ніби вони були в нього свинцеві.

— Це ще не все. Той чоловік каже, що з ними жарти погані. Або ми швиденько дійдемо згоди, або моя донька потрапить за грати.

— Що це за справа? — знову спитав я, натоптуючи люльку. — Що каже Кармен?

Він похитав своєю великою кудлатою головою.

Я її не питав. Бідолашна дівчинка… Зовсім роздягнена… Ні, я не допитувався… Ви, мабуть, ще не розмовляли зі Стейнером?

— Не встиг, — пояснив я. — Хтось мене випередив. Дравек вражено витріщив очі й роззявив рота. Було видно, що про нічну подію він нічого не знає.

— Учора ввечері Кармен виходила з дому? — байдужно запитав я.

Дравек сидів усе ще з роззявленим ротом і напружено міркував.

— Ні, — нарешті промовив він. — Кармен захворіла. Коли я прийшов, вона лежала в ліжку. Вона взагалі не виходила... Що ви хочете сказати... про Стейнера?

Я потягся по пляшку з горілкою, наповнив чарки й закурив люльку.

— Стейнера вбили, — сказав я. — Комусь набридли Стейнерові витівки, і той хтось зрешетив його. Вночі, коли йшов дощ.

— Боже! — вражено вигукнув Дравек. — Ви там були?

Я похитав головою.

— Я — ні. Але там була Кармен. Ось що мав на увазі той ваш чоловік. Певна річ, стріляла не вона

Обличчя в Дравека почервоніло від гніву. Він стис кулаки, з горла в нього вихопився хриплий подих, на шиї запульсувала жилка.

— Це неправда! Моя дочка хвора. Вона не виходила з дому. Коли я повернувся, вона лежала в ліжку.

— Ви вже казали мені про це, — промовив я. — Звичайно, це правда. Я сам привіз її додому. Покоївка знає, але вважає за краще мовчати. Кармен була в Стейнеровому будинку, а я спостерігав збоку. Пролунали постріли, і хтось утік. Я не бачив убивцю. А Кармен була надто п'яна, щоб помітити його. Ось чому вона хвора.

Дравек намагався спинити погляд на моєму обличчі, але очі його були безтямні й порожні, наче в них згасло світло. Він стис руками бильця крісла. Великі суглоби в нього на пальцях напружилися й побіліли.

— А мені вона не сказала, прошепотів Дравек. — Мені вона нічого не сказала... Хоч я робив для неї все. — У його голосі не було хвилювання, був лише безпорадний відчай.

Він відсунув крісло трохи назад і промовив:

— Я дістану ці гроші. Десять тисяч... Може, той каже правду...

Потім він обм'як. Його велика кудлата голова схилилася на стіл, плечі здригнулися від ридання. Я підвівся, обійшов навколо столу й мовчки поплескав Дравека по плечу. Нарешті він підвів мокре від сліз обличчя й схопив мою руку.

— Чорт забирай, ви непоганий хлопець! — сказав Дравек схлипуючи.

— Ви ще не все знаєте.

Я вивільнив пальці, подав йому чарку, допоміг піднести її до рота й перехилити. Потім забрав порожню чарку, поставив її на стіл і знову сів.

— Ви повинні взяти себе в руки, — рішуче сказав я. — Поліція про Стейнера ще нічого не знає. Я привіз вашу дочку додому й тримав язика за зубами. Я хотів, щоб ви з Кармен трохи перепочили. Але це ставить мене в скрутне становище. Ви повинні знати свою роль.

Дравек повільно й важко кивнув головою.

— Гаразд, я зроблю, як ви скажете. Все, що скажете.

— Дістаньте ті гроші, — провадив я. — Нехай лежать напоготові — на той випадок, якщо вони подзвонять. Я щось придумаю, і вам, може, не доведеться ними скористатися. Але хитрувати ніколи... Дістаньте гроші,

зберігайте самовладання і тримайте язика на припоні. Решту довірте мені. Ви до цього готові? [111]

— Так, — мовив Дравек. — Чорт, а ви й справді непоганий хлопець!

— Не говоріть про це з Кармен, — додав я. — Чим менше вона згадає, тим краще. Це фото... — Я показав на картку на столі. — Воно свідчить про те, що Стейнер працював не сам. Ми повинні розшукати ту людину і то якомога швидше — навіть якщо це коштуватиме десять тисяч доларів.

Дравек неквапно підвівся.

— Пусте. Це всього лише гроші. Я негайно їх дістану. А тоді поїду додому. Робіть, як вважаєте за потрібне. А я зроблю так, як ви сказали.

Дравек знову схопив мою руку, потис її і повільно вийшов з контори. Я почув його важкі кроки, що віддалялись у коридорі. Потім швидко випив чарку горілки й витер з обличчя піт.

8

Я повільно їхав "крайслером" угору по Ла-Верн-террас до будинку Стейнера.

Тепер, при денному світі, я уважно розглядав крутий спуск із пагорба й дерев'яні сходи, якими втік вбивця. Вулиця внизу була не ширша за провулок, а неї виходили вікнами два будинки, але вони стояли не дуже близько до Стейнерового. Навряд, щоб у шумі дощу хтось із сусідів звернув увагу на постріли.

У світлі надвечірнього сонця Стейнерів будинок справляв мирне враження. Нефарбований ґонтовий дах був ще вологий від дощу. На

деревах по той бік вулиці зеленіло молоде листя. Машин на дорозі не було.

Хтось пройшов за самшитовими кущами, які приховували від вулиці вхідні двері.

Кармен Дравек у пальті з біло-зеленої шотландки й без капелюшка вийшла крізь прогалину в живоплоті, зненацька завмерла й злякано глянула на мене, наче не чула моєї машини. Потім вона швидко сховалася за кущами. Я проїхав далі й зупинився перед незаселеним будинком.

Вийшовши з машини, я рушив до Стейнерового котеджу. Тепер я краще усвідомлював, яка небезпечна справа чекає на мене.

Я пройшов крізь живопліт і побачив перед відчиненими дверима Кармен. Вона стояла й мовчки дивилася на мене. Тоді повільно піднесла руку до рота й прикусила зубами навдивовижу грубий великий палець, що здавався на руці чужим. Під очима в неї були темно-фіолетові кола. [112]

Не кажучи й слова, я штовхнув її назад у будинок і причинив за собою двері.

Ми стояли, розглядаючи одне одного. Дівчина повільно опустила руку й спробувала всміхнутись. Потім будь-який вираз з її блідого обличчя зник, і воно стало не більш осмисленим, ніж дно коробки від черевиків.

Я сказав якомога лагідніше:

— Не хвилюйся. Я не ворог. Сядь у крісло біля столу. Я друг твого батька. Не панікуй.

Кармен підійшла до столу й сіла на жовту подушку в чорному кріслі Стейнера.

При денному світлі кімната мала занедбаний, непривітний вигляд. Усе ще пахло ефіром.

Кармен облизала губи кінчиком білуватого язика. Тепер її чорні очі здавалися скоріше заціпенілими. Я покрутив між пальцями сигарету, посунув книжки й сів на край столу. Потім неквапно закурив і спитав:

— Що ти тут робиш?

Дівчина мовчки шкребла нігтем своє пальто. Тоді я запитав знов:

— Що ти пам'ятаєш про вчорашній вечір? Цього разу Кармен відповіла.

— Що пам'ятаю? Учора ввечері я хворіла й була вдома. — Говорила вона обережно, хрипким голосом.

— А перед тим? — наполягав я. — Перед тим, як я привіз тебе додому. Що тут учора сталося?

Обличчя її повільно залила фарба, очі розширилися від подиву.

— Ви... ви той самий? — видихнула дівчина й знову заходилася гризти свій навдивовижу грубий великий палець.

— Так, той самий. Що ти можеш пригадати?

— Ви з поліції? — спитала Кармен.

— Ні. Я вже сказав: я друг твого батька.

— То ви не з поліції?

— Ні.

Нарешті до неї дійшло. Вона зітхнула.

— Що... що вам потрібно?

— Хто його вбив?

її плечі під картатим пальто здригнулися, однак на обличчі в неї нічого не змінилось.

— Хто... хто ще знає? — злякано спитала вона.

— Про Стейнера? Не маю уявлення. Ні поліції, ні будь-кого іншого тут, здається, не було. Може, Марті?

Моє запитання пролунало як грім серед ясного неба.

— Марті! — зненацька пронизливо скрикнула Кармен. Якусь мить ми обоє мовчали. Я курив сигарету, а вона гризла палець.

У неї аж трохи відвисла щелепа. [113]

— Так.

— Чому він це зробив? Ти часто бачилася з ним останнім часом? ;

Вона стисла руки в кулаки.

— Лише один чи два рази.

— Знаєш, де він живе?

— Так! — різко кинула мені в обличчя Кармен.

— Що з тобою? Я гадав, Марті тобі подобається.

— Я його ненавиджу! — майже крикнула вона.

— І тому ти хотіла б утягти його в халепу, — сказав я.

Кармен пустила мої слова повз вуха. Мені довелося пояснити їх.

— Я маю на увазі, ти хочеш сповістити поліцію, що це зробив Марті?

В її очах раптом з'явився переляк.

— Після того, як я знищу знімок, де ти гола, — спокійно додав я.

Дівчина захихотіла.

Я відчув до неї огиду. Якби вона закричала, зблідла чи забилася в істериці, це була б цілком природна реакція. Але Кармен лише хихотіла.

Мені був гидкий навіть сам вигляд дівчини. її присутність діяла на мене як дурман.

Вона все хихотіла, і ці смішки розбігалися по кімнаті, мов щури. Поступово вони стали істеричними. Тоді я встав зі столу, ступив крок до неї й поляскав її по обличчю.

— Так само, як учора ввечері, — пояснив я.

Кармен відразу ж припинила хихотіти й знов почала гризти великого пальця. Очевидно, вона, як напередодні, не реагувала на мої ляпанці. Я знов сів на край столу.

— Ти прийшла сюди забрати фотопластинку... фотографію, де тебе знято в чому мати народила, — сказав я.

Вона стулила рота, потім її підборіддя знову відвисло.

— Надто пізно. Я шукав її вночі. Тоді вона й зникла. Певно, її забрав Марті. Ти не дуриш мене щодо нього?

Дівчина енергійно покрутила головою. Тоді повільно підвелася. Очі в неї були вузькі, терново-чорні й порожні, як скойка від устриці.

— А тепер я піду, — сказала вона так, наче ми сиділи за чашкою чаю.

Кармен попростувала до дверей і вже зібралася була відчинити їх, але цієї хвилини на пагорб виїхала машина й зупинилася перед будинком. З неї хтось вийшов. [114]

Дівчина обернулась і з жахом глянула на мене. Двері несподівано відчинилися, і в кімнату зазирнув якийсь чоловік.

9

Незнайомець з гострим довгастим обличчям був у коричневому костюмі й чорному фетровому капелюсі. Лівий рукав у нього був підгорнений і приколотий до борта піджака великою чорною англійською шпилькою.

Він зняв капелюха, причинив плечем двері і з лагідною усмішкою поглянув на Кармен. У нього був густий, коротко підстрижений чуб і

вугластий череп, одяг сидів на ньому добре. Чоловік не був схожий на злочинця.

— Гай Слейд, — відрекомендувався він. — Вибачте за несподіване вторгнення. Дзвінок не працює. Стейнер удома?

Дзвонити він і не пробував.

Кармен байдужно подивилася на Слейда, потім на мене, тоді знов на Слейда. Вона облизала губи, але нічого не сказала.

— Стейнера тут немає, містере Слейд, — відповів я. — Ми навіть не знаємо, де він.

Він кивнув головою й торкнувся свого довгого підборіддя крисами капелюха.

— Ви його друзі?

— Ми зайшли сюди мимохідь по книжку, — пояснив я, відповівши усмішкою на його усмішку. — Двері були прочинені. Ми постукали, потім увійшли. Так само, як і ви.

— Зрозуміло, — задумливо мовив Слейд. — Все Дуже просто.

Я нічого не сказав. Кармен теж мовчала.; Вона не зводила очей з його порожнього рукава.

— По книжку, кажете? — перепитав Слейд.

З його тону я багато чого зрозумів. Мабуть, він знав про сумнівні справи Стейнера. Я відійшов до Дверей і сказав:

— А от ви не постукали. Він засоромлено всміхнувся.

— Це правда. Мені слід було постукати. Вибачте. Нам пора, — недбало кинув я і взяв Кармен за руку.

— Залиште записку... Може, Стейнер скоро повернеться, — тихо промовив Слейд.

— Ми не хочемо завдавати вам клопоту.

— Шкода. Дуже шкода! — багатозначно проказав він. [115] .

Я відпустив руку Кармен і повільно ступив крок від неї. Слейд стояв на місці, усе ще тримаючи капелюха в руці. Його глибоко посаджені очі весело поблискували.

Я знову відчинив двері.

— Дівчина нехай іде, — сказав Слейд. — Аз вами я хотів трохи побалакати. Я вражено втупив у нього погляд, намагаючись здаватися байдужим.

— Ви жартівник, еге ж? — привітно запитав він. Раптом Кармен щось крикнула мені й подалася з будинку. За мить я почув її кроки на дорозі, яка вела з пагорба вниз. Я не бачив її машини, але здогадався що вона десь неподалік.

— Якого біса... — почав я.

— Облиште, — холодно перебив мене Слейд. — Тут щось не те. Я тільки з'ясую, в чому річ.

Він безтурботно — надто безтурботно — заходив по кімнаті. Він хмурив брови й не звертав на мене уваги. Це примусило мене замислитись. Я кинув погляд у вікно, але не побачив нічого, крім даху його машини над живоплотом.

Згодом Слейд помітив на столі бокату карафку й дві тонкі чарки пурпурового кольору. Він понюхав одну з них. Губи його скривилися від огиди.

— Паскудний звідник… — байдужно мовив він. Потім спинив погляд на книжках, помацав одну чи дві, обійшов навколо столу й, зупинившись перед тотемним стовпчиком, почав розглядати його. Далі перейшов до гобелена, що прикривав те місце, де вночі лежав труп Стейнера.

То була майстерна гра — або ж у Слейда був нюх, на який і я міг би позаздрити. Я ще не встиг розібратися, але це дало мені багато поживи для роздумів.

Слейд неквапно став на одне коліно. Письмовий стіл трохи затуляв його від мене.

Я дістав револьвер, сховав обидві руки за спину й прихилився до стіни.

Раптом пролунав пронизливий вигук, і Слейд схопився на ноги. В його руці щось блиснуло. Це був довгий чорний пістолет системи "люгер". Я не ворухнувся. Слейд тримав пістолета в довгих, блідих пальцях, але не цілився ним ні в мене, ні будь-куди ще.

— Кров, — сказав він спокійно й рішуче. Його глибоко посаджені очі тепер стали чорними, суворими. — Тут на підлозі, під гобеленом, кров. Багато крові.

— Я її помітив, — усміхнувся я. — Це давня кров. Вона вже засохла. [116]

Слейд сів у чорне крісло біля Стейнерового столу, присунув до себе телефон, а пістолета поклав поруч. Він похмуро подивився спершу на апарат, потім на мене.

— Гадаю, треба викликати поліцію, — сказав він.

— Це мене влаштовує.

Очі в Слейда були вузькі й такі самі суворі, як і доти. Цьому чоловікові не подобалося, що я йому не перечу. Полірована стільниця віддзеркалювала добре одягненого здорованя з пістолетом. Здавалося, він має намір скористатися своїм "люгером".

— Чорт забирай, хто ви такий? — процідив Слейд.

— Приватний детектив. Ім'я не має значення. Ця дівчина — моя клієнтка. Стейнер за допомогою шантажу втяг її в якусь аферу. Ми прийшли поговорити з ним. Але його тут не було.

— Зайшли мимохідь, еге?

— От-от. І що далі? Гадаєте, містере Слейд, ми вбили Стейнера?

Він ледь помітно всміхнувся, одначе промовчав.

— Або думаєте, що Стейнер застрелив когось і втік? — провадив я.

— Стейнер нікого не застрелив, — сказав Слейд. — У нього не стало б для цього духу.

— Тут нікого не видно, чи не так? — промовив я. — А може, Стейнер їв на обід курча. Може, він любить різати курчат у вітальні...

— Не розумію... Я не розумію вашої гри. Я знов усміхнувся.

— Тоді не слухайте мене і дзвоніть своїм друзям у місто. Але їхня реакція вам не сподобається.

Жоден м'яз не здригнувся на його обличчі, поки він обмірковував моє зауваження. Слейд сидів, стуливши губи.

— А чом би й ні? — нарешті мовив він.

— Я знаю вас, містере Слейд, — сказав я. — Ви власник клубу "Аладцін" на Пелісейдс. Азартні ігри. М'яке освітлення, вечірні костюми й легка вечеря на додачу. Ви достатньо знаєте Стейнера, щоб приходити до нього в дім не стукаючи. В своїх сумнівних справах він час від часу потребував підтримки. Надати її могли ви.

Його палець на пістолеті напружився, потім розслабився. Слейд поклав "люгер" на стіл, але руки з нього не забрав. Його голос і вираз обличчя належали, здавалося, двом різним людям.

— Сьогодні він не з'являвся в книгарні. І не відповідав на телефонні дзвінки. Я приїхав дізнатись, у чому річ.

— Радий чути, що самі ви у Стейнера не стріляли, — промовив я. [117]

"Люгер" знов блиснув і націлився мені в груди.

— Опустіть пістолета, Слейде, — сказав я. — Ви ще надто мало знаєте, щоб стріляти. Я вже давно звик до думки, що мене можуть убити. Опустіть пістолета. Я вам дещо розповім — якщо ви, звісно цього самі не

знаєте. Сьогодні із Стейнерової книгарні хтось вивозив книжки. Книжки, на яких він робив свій справжній бізнес.

Слейд знову поклав пістолета на стіл, відхилився назад, і на його обличчі з'явився приязний вираз.

— Я слухаю, — сказав він.

— Я теж гадаю, що до Стейнера хтось дістався, — вів далі я. — Ця кров, на мою думку, — його кров. Те, що з книгарні вивезли книжки, дає нам підставу припустити, що його труп десь сховали. Хтось бере його справи на себе й не хоче, щоб Стейнера знайшли, поки той хтось усе не владнав. Та хоч би хто це був, а кров він мав змити. Він цього не зробив.

Слейд слухав мовчки. Я провадив:

— Убити Стейнера й привласнити його прибутки — це був би дурний жарт, і я не певен, що все сталося саме так. Але я певен: той, хто взяв книжки, знає про вбивство, і блондинка з книгарні чимось до смерті налякана.

— А що далі? — спокійно мовив Слейд.

— Поки що нічого. Є ще інформація, яку треба перевірити. Якби я це з'ясував, то міг би розповісти вам, як усе сталося. Але вам втручатися зараз не слід.

— Краще було б зараз, — сказав Слейд. Потім розтяг губи й двічі пронизливо свиснув.

Я підхопився. На вулиці відчинилися дверцята машини. Почулися кроки.

Я дістав з-за спини револьвер. Обличчя у Слейда здригнулось, а його рука потяглася до "люгера", намацуючи рукоятку.

— Не беріть пістолета! — наказав я.

Він твердо встав на ноги і сперся ліктем на стіл, тримаючи руку на пістолеті й не беручи його в долоню. Я пройшов повз нього до передпокою і, коли двоє чоловіків увійшли до кімнати, озирнувся.

Один мав короткий рудий чуб, бліде зморшкувате обличчя й метушливі очі. Другий був явно боксер, його можна було б назвати навіть вродливим, якби не розплющений ніс і одне товсте, як біфштекс вухо.

Зброї в незнайомців я не помітив. Вони зупинились і почали роздивлятися довкола.

Я стояв біля дверей позад Слейда. Той нахилився над столом і не рухався. [118]

Боксер розтяг рота в широкій посмішці, оголивши гострі білі зуби. Рудоголовий мав несміливий, зляканий вигляд.

У Слейда була незвичайна витримка. Спокійно, тихо, але дуже чітко він промовив:

— Хлопці, цей мерзотник застрілив Стейнера. Візьміть його!

Рудоголовий закусив нижню губу й сягнув рукою до лівої кишені. Але дістати пістолета він не встиг. Я був насторожі й вистрілив у нього через праве плече, хоча й почував огиду до самого себе. Револьвер наробив багато шуму. Мені здалося, що постріл було чути в усьому місті. Рудоголовий упав на підлогу. Він корчився й сукав ногами — мабуть, куля влучила йому в живіт.

Боксер не рухався. Певно, знав, що реакція в нього уповільнена. Слейд схопив свій "люгер", одначе рухи його від хвилювання були не досить чіткі. Я ступив крок і ззаду вдарив його у вухо. Він упав на стіл і упустив пістолет.

Слейд уже не чув, як я сказав:

— Я не люблю бити ззаду одноруких. І не схильний до жорстокості. Але ви самі примусили мене зробити це.

Боксер усміхнувся й промовив:

— Гаразд, приятелю. А що далі?

— Я б хотів забратися звідси, якщо можна, без зайвої стрілянини. Або можу залишитися тут до приїзду поліції. Мені однаково.

Він замислився. Рудоголовий стогнав на підлозі. Слейд мовчав.

Потім боксер повільно підняв руки, заклав їх за шию і незворушно сказав:

— Я не знаю, через що тут оця колотнеча, і мені байдуже, куди ви підете й що потім робитимете, і я не маю охоти брати на себе головну роль. Забирайтеся!

— А ви хлопець розсудливий. У вас більше здорового глузду, ніж у вашого хазяїна!

Я обійшов навколо столу й рушив до розчинених дверей. Боксер неквапно повернувся обличчям до мене, тримаючи руки на потилиці. Він усміхнувся криво, але майже доброзичливо.

Я прослизнув у двері, знайшов прогалину в живоплоті й кинувся бігти дорогою вгору, побоюючись дістати кулю в спину. Та постріл не пролунав.

Нарешті я скочив у "крайслер" і помчав через пагорб, прагнучи якомога скоріше залишити цей район. [119]

10

Коли я зупинився навпроти багатоквартирного будинку на Рендалл-плейс, було вже початок на шосту. В кількох вікнах світилося, безладно гучали на різних програмах радіоприймачі. Я піднявся ліфтом на четвертий поверх. Квартира 405 містилась у кінці коридора. На підлозі тут лежала зелена килимова доріжка, стіни були оббиті панелями кольору слонової кістки. З відчинених дверей пожежного виходу віяв свіжий вітрець.

Поруч із дверима чотириста п'ятої квартири була кнопка дзвінка, теж кольору слонової кістки. Я натис її.

Чекати довелося довго. Нарешті двері трохи прочинилися. На порозі стояв довгоногий худорлявий чоловік із темно-карими очима на дуже смаглявому обличчі. Цупке, як дріт, волосся було зачесане назад і відкривало високе, опукле чоло. Його очі байдужно розглядали мене.

— Можна Стейнера? — спитав я.

На обличчі в чоловіка не здригнувся жоден м'яз. Він дістав із-за дверей сигарету і неквапно взяв її в рот. До мене попливло кільце диму, а вслід за ним пролунали слова, вимовлені спокійно, без будь-якої інтонації:

— Що ви сказали?

— Мені потрібен Стейнер. Гарольд Стейнер. Той, що продає книжки.

Чоловік кивнув головою. Він неспішно обмірковував мої слова. Потім глянув на кінчик сигарети й промовив:

— Здається, я знаю його. Але він тут не буває. Хто вас прислав?

Я всміхнувся. Це йому видимо не сподобалось. Тоді я запитав:

— Ви Марті?

Його смагляве обличчя посуворішало.

— То й що? Ви маєте до мене справу чи прийшли задля розваги?

Я поставив ліву ногу так, щоб він не зміг причинити двері.

— Ви придбали книжки, — сказав я. — У мене є список його клієнтів. Ми не могли б побалакати?

Марті не зводив очей з мого обличчя. Його права рука знов сягнула за двері, і з порухів плеча було видно, що він там щось нею робить. З кімнати позад нього почувся якийсь дуже слабкий звук. Десь дзенькнуло на карнизі кільце завіски.

Потім він розчинив двері ширше.

— А чом би й ні? Якщо ви, кажете, щось маєте... — спокійно промовив він. [120]

Я пройшов повз нього до кімнати. Це була світла вітальня з гарними меблями, до того ж їх було не дуже багато. З високих, до самої підлоги вікон через балкон проглядали вже фіолетові в сутінках передгір'я. Двері ближче до вікон стояли зачинені. Інші двері в тій самій стіні були сховані за портьєрою.

Я сів на тахту. Марті зачинив вхідні двері й боком підійшов до великого дубового письмового столу. На столі стояла скринька кедрового дерева для сигар. Не зводячи з мене очей, Марті переніс її на низенький столик і сів у крісло поруч.

Я поклав капелюха коло себе, розстебнув верхній ґудзик піджака й усміхнувся.

— Ну, я вас слухаю, — озвався Марті.

Він загасив сигарету, відкрив скриньку й дістав дві товсті сигари.

— Чи не бажаєте сигару? — І він кинув одну мені.

Я потягся по "еї і зробив непростиму помилку. Ту ж мить Марті кинув другу сигару назад у скриньку й стрімко підхопився з револьвером у руці.

Я чемно дивився на його револьвер. Це був чорний поліційний "кольт" калібру 0,38. Цієї миті я не міг нічого проти нього вдіяти.

— Устаньте на хвилинку, — сказав Марті. — І ступіть крок-два вперед. Можете поки що перевести дух. —т— Він говорив навмисно зневажливо.

Усередині в мене все кипіло, але я ; всміхнувся й промовив:

— Сьогодні ви вже другий, хто вважає, що пістолет у руці вирішує все. Сховайте його і поговоримо спокійно.

Брови в Марті зійшлися на переніссі, а підборіддя випнулося трохи вперед. У його карих очах світилося невиразне занепокоєння.

Ми втупилися поглядами один в одного. Я намагався не дивитись на гострий носок чорної пантофлі, що показався з-під портьєри на дверях ліворуч від мене.

На Марті був темно-синій костюм, синя сорочка й чорна краватка. На тлі темного одягу його смагляве обличчя здавалося похмурим. Розтягуючи слова, він тихо сказав:

— Зрозумійте мене правильно. Я не злочинець, я просто обережний. Чорт, адже я вас зовсім не знаю! Ви можете бути грабіжником.

— Ви не дуже обережні, зауважив я. — Витівка з книжками вийшла невдала.

Він глибоко вдихнув повітря й тихо видихнув. Потім перекинув одну через одну довгі ноги й поклав на коліно "кольт". [121]

— Не сумнівайтеся, я ним скористаюсь, якщо доведеться. Що вам потрібно?

— Нехай увійде ваша подруга в пантофлях, — запропонував я. — їй набридло ховатися.

Не повертаючи голови, Марті покликав:

— Заходь, Агнес.

Портьєра на дверях розсунулась, і до кімнати ввійшла зеленоока блондинка із Стейнерової книгарні. Я не дуже здивувався, побачивши її тут. Вона гірко посміхнулася.

— Чорт забирай, я знала, що ви за нами стежите! — сердито сказала вона мені. — Я попереджала Джо, щоб був обережний.

— Відчепись! — огризнувся Марті. — Джо дуже обережний. Увімкни світло, щоб я краще бачив цього типа, якщо доведеться в нього стріляти.

Блондинка ввімкнула торшер з квадратним червоним абажуром. Потім сіла під ним у велике плюшеве крісло й силувано всміхнулася. Вона була страшенно налякана.

Я згадав про сигару у своїй руці й узяв її в рот. Поки я діставав сірники й припалював сигару, "кольт" у Марті у руці був націлений на мене.

Я випустив дим і промовив:

— Список клієнтів, про який я казав, зашифрований. Тому я поки що не можу прочитати імен. Одначе їх близько п'ятисот. Ви вивезли дванадцять коробок з книжками — припустімо, там їх три сотні. А якщо давати в тимчасове користування, то вийде набагато більше. Скажімо, п'ятсот, це за найскромнішими підрахунками. Давайте оцінимо кожну книжку не дорожче за долар. Долар — це зовсім не багато. Якщо список справжній і вам пощастило б вивезти всі книжки, то це дало б чверть мільйона прибутку. Купа грошей як на теперішні часи. Цілком досить, щоб пожертвувати однією людиною.

Блондинка пронизливо зойкнула:

— Та ви з глузду з'їхали!

— Заткни пельку! — Гримнув на неї Марті.

Агнес замовкла й відкинулася на спинку крісла. її обличчя було спотворене від напруження.

— Це діло не для слабаків, — вів далі я. — Тут потрібні залізні нерви. Особисто я вважаю, що до погроз вдаватися не варто. Я за те, щоб усе з'ясувати.

Темно-карі очі Марті холодно дивилися мені в обличчя.

— А ви цікавий суб'єкт, — розтягуючи слова, спокійно проказав він. — У кого ж це таке прекрасне діло?

— У вас, — відповів. — Майже у вас. [122]

Марті промовчав.

— Щоб заволодіти ним, ви застрелили Стейнера, — додав я. — Учора ввечері, коли йшов дощ. Чудова погода для стрілянини! Погано тільки, що він був не сам, коли це сталось. Або ви цього не помітили, або злякалися. Ви втекли. Та у вас вистачило зухвальства повернутись і десь сховати труп. Отож, поки ніхто не довідався про вбивство, вам пощастило забрати книжки.

Блондинка ахнула й відвернулася до стіни. Покриті сріблястим лаком нігті вп'ялися їй у долоні. Вона закусила губу.

Марті й оком не кліпнув. Він не ворушився, і "кольт" лежав у його руці нерухомо. Смагляве обличчя Марті здавалося вирізьбленим із дерева.

— Ви ризикуєте, чоловіче, — нарешті тихо проказав він. — Вам пощастило, що я не вбивав Стейнера.

Я посміхнувся, але не дуже весело.

— І все ж таки ви могли піти на це, — зауважив я.

— Гадаєте, вам удасться звинуватити мене у вбивстві? — байдужно спитав він.

— Я певен.

— Чому?

— Є людина, яка може це підтвердити. І тут Марті вибухнув лайкою.

— Та... мала ідіотка! Вона... То така, що може... Атож, чорти б її забрали!..

Я мовчав. Я давав йому можливість подумати. Нарешті його обличчя проясніло, він поклав "кольт" на стіл, але руку від нього не забрав. .;

— Наскільки я знаю шантажистів, ви на такого не схожі, — неквапно сказав Марті, і його очі під прижмуреними темними повіками трохи зблиснули. — І поліцаїв я тут не бачу. Що вам потрібно?

Я затягся сигарою й подивився на його руку біля пістолета.

— Віддайте фотопластинку зі Стейнерової камери. І всі надруковані фотографії. Просто тут і зараз же. Вона у вас, а то як би ви дізналися, хто там був учора ввечері?

Марті трохи повернув голову до Агнес. Вона все ще дивилася в стіну. Марті перевів погляд на мене.

— Приятелю, це ви попали пальцем у небо, — сказав він.

Я похитав головою.

— Ні. Не будьте дурнем, Марті. Вас можна підвести під вирок за вбивство. Це дуже просто. Якщо Дівчину примусять розповісти про цю історію, фотографії вже не матимуть ніякого значення. Та вона не хоче розповідати. [123]

— Ви детектив? — спитав він.

— Так.

— Як ви потрапили до мене?

— Я працював на Стейнера. А він працював на Дравека. Дравек розкидається грішми. Вам дісталася частина з них. Я простежив за книжками, коли їх везли сюди із Стейнерової книгарні. Після розмови з Кармен решта мені не коштувала ніяких зусиль.

— І вона каже, що я застрілив Стейнера? Я кивнув головою й промовив:

— Але вона могла помилитись. Марті зітхнув.

— Вона мене смертельно ненавидить, — пояснив він. — Я залишив її з носом. Правда, мені за це заплатили, та я б усе одно її покинув. Вона для мене надто мудрована.

— Віддайте фотографії, Марті, — сказав я.

Він неквапно підвівся, поглянув на "кольт" і сховав його до бічної кишені. Потім його рука потяглася до нагрудної кишені.

Раптом пролунав довгий дзвінок у двері.

11

Марті це не сподобалося. Він закусив нижню губу й спохмурнів.

Дзвінок усе лунав і лунав.

Блондинка рвучко підвелася. Від нервового напруження її обличчя стало старим і негарним.

Не зводячи з мене очей, Марті різко висунув шухляду у письмовому столі, дістав невеликий автоматичний пістолет з білою рукояткою і простяг його Агнес. Вона підійшла й неохоче взяла зброю.

— Сядь поруч із детективом, — роздратовано сказав Марті. — І тримай його під прицілом. Якщо спробує брикнутися, приведи до тями.

Блондинка сіла на тахту за футів три від мене з боку, протилежного від дверей, і наставила пістолет на мою ногу. Мені не подобався непевний вираз її зелених очей.

Дзвонити перестали, і хтось легенько, але часто й нетерпляче постукав у двері. Марті пішов відчиняти. Праву руку він сховав у кишеню піджака, а лівою швидко розчинив двері.

До кімнати, штовхнувши Марті, ввійшла Кармен Дравек і націлила в смагляве обличчя господаря дуло маленького револьвера. [124]

Марті поквапно відступив від неї. Рот у нього був розтулений, на обличчі з'явився переляк. Він добре знав Кармен.

Дівчина причинила за собою двері і пройшла вперед. Вона не дивилася ні на кого, крім Марті, і, здавалося, нічого, крім нього, не бачила. Погляд у неї був божевільний.

Блондинка здригнулася всім тілом, рвучко піднесла автоматичний пістолет із білою рукояткою і навела на Кармен. Я перехопив її руку, відвів убік і спробував притримати. Між нами зав'язалася коротка сутичка, але ні Марті, ні Кармен не звернули на нас уваги. Нарешті я видер в Агнес пістолет.

Вона важко дихала й мовчки дивилася на Дравекову дочку. Кармен зблиснула на Марті шаленими очима й зажадала:

— Віддай фотографії!

Марті проковтнув слину, спробував усміхнутись і сказав:

— Ну звісно, дівчинко.

Ці слова він вимовив тихим, рівним голосом. Зі мною Марті розмовляв інакше.

Кармен мала майже такий самий божевільний вигляд, як і в Стейнеровому кріслі вночі. Одначе тепер вона володіла своїм голосом і тілом. Дівчина промовила:

— Ти застрелив Гела Стейнера!

— Стривай хвилинку, Кармен! — крикнув я.

Дравекова дочка навіть не обернулась. Зате блондинка раптом отямилась і почала чинити шалений опір. Вона швидко нахилила голову, наче збиралась буцнути мене, й учепилася зубами в мою праву руку, в якій був її пістолет.

Я зойкнув. І знов ніхто не звернув на це уваги.

— Слухай, дівчинко, я не... — сказав Марті до Кармен.

Блондинка пустила мою руку й плюнула в мене моєю власною кров'ю. Потім спробувала вкусити мене за ногу. Я легенько вдарив її пістолетом по голові й підвівся. Тоді вона звалилася мені під ноги і обхопила руками мої щиколотки. Я впав на тахту. Божевільний страх додав Агнес сили.

Марті спробував схопити лівою рукою револьвер Кармен, та це йому не вдалося. Маленький револьвер видав глухий, важкий, але не дуже гучний звук. Куля пролетіла повз Марті й розбила шибку в одному з високих вікон.

Марті навіть не ворухнувся.

— Крутнись і збий її з ніг, триклятий бовдуре! — крикнув я йому. [125]

Потім я ще раз стукнув блондинку по голові — вже багато сильніше, — вона пустила мої ноги, і я вирвався від неї.

Марті й Кармен усе ще стояли обличчям одне до одного, наче дві статуї.

Раптом щось велике й важке вдарило з того боку в двері, і вони тріснули навскіс.

Це привело Марті до тями. Він вихопив з кишені "кольта" й відскочив назад. Я вистрілив йому в праве плече, але, не бажаючи дуже поранити його, схибив. Та важка річ знов ударила в двері з таким гуркотом, що, здавалося, хитнувсь увесь будинок.

Я кинув маленький автоматичний пістолет і дістав свого револьвера, а в цю мить до кімнати разом із розбитими вщент дверима вдерся Дравек.

В очах у нього палахкотіла лють, він був геть п'яний. Його великі руки молотили повітря, очі налилися кров'ю, на губах виступила піна.

Дравек ударив мене по голові, навіть не глянувши в мій бік. Я впав під стіну між тахтою і розбитими дверима.

Я ще трусив головою і намагався підвестися, коли Марті раптом почав стріляти.

Піджак у Дравека ззаду настовбурчився — як видно, куля пройшла навиліт. Батько Кармен спіткнувся, враз випростався і рушив, мов бик, уперед.

Я підніс револьвер і вистрілив у Марті. Той похитнувсь, але "кольт" у його руці й далі шарпався й гримів. Потім Дравек опинився між нами. Кармен змело вбік, як сухий листок, і тепер Дравекові вже не міг перешкодити ніхто.

Дравек схопив ворога за горло. Перед тим Марті жбурнув свій розряджений пістолет у його широке обличчя. Пістолет відскочив, як гумовий м'яч. Марті пронизливо верещав, але. Дравек міцно тримав його за горло й просто-таки відривав від підлоги.

З хвилину Марті намагався розціпити великі руки напасника. Та раптом щось різко хруснуло, і руки в Марті безвільно звисли. Потім знову почувся хрускіт, але вже тихіший. Та перше ніж Дравек відпустив Марті, я побачив, що обличчя в того стало багряно-синім. Мимоволі я пригадав, що люди, в яких зламана шия, іноді проковтують перед смертю язика.

Потім Марті відлетів у куток, і Дравек почав відступати від нього. Він задкував, ледве зберігаючи рівновагу, але ноги вже не тримали його. Дравек незграбно ступив ще чотири кроки й упав на спину.

Я швидко підійшов до Марті, схилився над ним, а тоді сягнув рукою до його нагрудної кишені й дістав [126] з неї грубий конверт, в якому було щось цупке й важке. Потім я випростався й озирнувсь.

Десь далеко пролунало ледь чутне завивання сирени; воно начебто наближалося. Чоловік із блідим обличчям обережно зазирнув у двері. Я став навколішки перед Дравеком.

Він намагався щось сказати, та я нічого не зрозумів. Потім його напружений погляд згас, очі стали безживними.

— Він був п'яний, — кам'яним голосом промовила Кармен. — Він примусив мене сказати, куди я їду. Я не знала, що батько стежить за мною.

— Тобі не треба було втручатися, — сухо кинув я. Потім я підвівся й надірвав конверт. У ньому було кілька фотографій та скляний негатив. Я шпурнув фотопластинку на підлогу й розтоптав її ногою. Тоді заходився рвати фотографії, і клаптики падали на підлогу.

— У газетах, дівчинко, надрукують ще безліч твоїх знімків, — сказав я. — Але цього вже не побачить ніхто.

Сирена вила вже поруч із будинком. Потім звук її затих до настирливого гудіння, а на той час, як я скінчив рвати фотографії, і зовсім замовк.

Я спокійно стояв посеред кімнати й не міг зрозуміти, заради чого ліз на рожен. Тепер це не мало ніякого значення.

12

Гай Слейд сперся ліктем на край великого столу з горіхового дерева в кабінеті інспектора Айшема й, тримаючи між пальцями запалену сигарету, не дивлячись не мене, сказав:

— Дякую вам, приватний детективе, за те, що розібралися зі мною. Мені приємно час від часу спілкуватися з чинами головного управління. — Він примружив очі й кисло посміхнувся.

Я сидів за столом навпроти Айшема. Це був сивий худорлявий чоловік у пенсне. На полісмена він був зовсім не схожий. Фіалка М'Джі та веселий детектив ірландець на прізвище Гріннел влаштувалися в кріслах з округлими спинками під заскленою вгорі перегородкою, що відокремлювала канцелярію від приймальні.

— Мені здалося, — сказав я Слейдові, — що ви надто швидко виявили кров. Я не мав рації. Вибачте, містере Слейд.

— Ви говорите так, ніби нічого не сталося. — Він підвівся й узяв зі столу ротангову тростину та рукавичку. — Зі мною все, інспекторе? [127]

— На сьогодні все, Слейде. — Айшем говорив спокійно, сухо, ущипливо.

Слейд почепив тростину на зігнуту руку, відчинив двері, всміхнувся і вийшов. Його погляд затримався, певно на моїй шиї, але я не озирнувся.

Айшем звернувся до мене:

— Гадаю, вам не треба пояснювати, як в управлінні поліції ставляться до такого способу розкриття злочинів?

— Спершу — постріли, — тяжко зітхнувши, почав я. — Потім — мертвий чоловік на підлозі... Гола, одурманена наркотиком дівчина в кріслі, яка не тямить, що сталося... Вбивця, якого не змогли затримати ні

я, ні ви... Бідолашний старий бешкетник, в якого розривалося серце і він намагався виплутатися з цієї халепи... Ідіть напролом — валіть усе на мене. Я не ображуся.

Айшем пустив мої слова повз вуха.

— Хто ж усе-таки вбив Стейнера?

— Про це вам розповість білява дівчина.

— Я хочу, щоб ви розповіли самі. Я знизав плечима й сказав:

— Якщо ви хочете, щоб я висловив здогад... Дравеків водій Карл Оуен.

Айшем не дуже здивувався. Фіалка М'Джі голосно крекнув.

— Чому ви так думаєте? — спитав інспектор.

— Якийсь час я вважав убивцею Марті, бо так сказала Кармен. Та це нічого не доводило. Вона нічого напевно не знала, проте скористалася нагодою накинути Марті зашморга на шию. А Кармен не з тих, хто легко відмовляється від своїх намірів. Проте Марті поводився не так, як поводяться вбивці. До того ж він холоднокровний чоловік і не рятувався б у такий спосіб. Я навіть не встиг постукати в двері, а вбивця вже кинувся тікати. Звичайно, я думав і про Слейда. Та й Слейд не зовсім із таких людей. Він узяв із собою двох озброєних хлопців, і вони вчинили щось на зразок бійки. Проте Слейд, як мені здалося, щиро здивувався, коли виявив на підлозі кров. Цей чоловік бував у Стейнера вдома й вів із ним справи, але він не вбивав його, він не мав підстав його вбивати і при свідку не вбив би, хоч би й мав підставу. А Карл Оуен убив би. Колись він був закоханий у Кармен, і, певно, все ще не збайдужів до неї. Він мав змогу стежити за нею, дізнаватися, куди вона ходила й що робила. У

Стейнера Оуен був недовго. Він увійшов з чорного ходу, побачив отой трюк з фотографуванням і застрілив його. А потім злякався й утік. [128]

— Добіг до самого причалу в Лідо й кинувся в море, — сухо промовив Айшем. — А ви не забули, що на голові в Оуена була кривава рана?

— Ні, — відповів я. — Не забув і про те, що Марті якось дізнався про фотопластинку. Це примусило його увійти в будинок і забрати її, а потім сховати труп у Стейнеровому гаражі.

Айшем наказав:

— Гріннеле, приведіть сюди Агнес Лорел.

Гріннел підвівся, перейшов кабінет і зник за дверима.

— Ну ти й даєш, хлопче! — вигукнув Фіалка М'Джі.

Гріннел повернувся разом з блондинкою. Пасма сплутаного волосся розсипалися по коміру її пальта. Агатові сережки вона познімала. Агнес мала стомлений вигляд, але переляку в очах уже не було. Вона повільно сіла в крісло біля столу, де доти сидів Слейд, і склала перед собою руки зі сріблястими нігтями.

— Ну що ж, міс Лорел, — приязно сказав Айшем. — А тепер ми б хотіли послухати вас.

Дівчина глянула на свої складені руки й досить упевнено, спокійним, рівним голосом почала розповідати:

— Я познайомилася з Джо Марті місяців три тому. Гадаю, він заприятелював зі мною через те, що я працювала в Стейнера. А раніше я думала, що подобаюсь йому. Я докладно розказала Марті про Стейнера.

Дещо він уже й сам знав. Джо жив на гроші, які одержав від батька Кармен Дравек. Але на той час вони вже скінчилися, і він задовольнявся дріб'язком, готуючись до нової афери. Він вирішив, що Стейнерові потрібен компаньйон, і почав стежити за ним, щоб з'ясувати, чи нема в нього зв'язків із злочинним світом.

Учора ввечері Марті сидів у машині внизу на вулиці за Стейнеровим будинком. Він чув постріли, бачив як сходами побіг хлопець, ускочив у велику закриту машину й швидко поїхав. Джо рушив услід. На півдорозі до берега він наздогнав ту машину й зіштовхнув із шосе. Хлопець підскочив до нього з пістолетом, але нерви не витримали, і Джо його випередив. Поки хлопець лежав непритомний, Марті обшукав його й дізнався, хто він. Коли хлопець прийшов до тями, Джо видав себе за полісмена. Бідолаха злякався і в усьому признавсь. Поки Марті міркував, що робити далі, той зібрався на силі, виштовхнув його з машини й поїхав. Він мчав, як божевільний, і Джо не став його наздоганяти, а повернувся до Стейнерового будинку. Ну, а решту, гадаю ви знаєте. Коли Джо проявив фотопластинку й побачив, що у нього в руках, він одразу ж зрозумів, що нам треба виїхати з міста, поки поліція [129] не знайшла труп. Ми збиралися взяти з собою Стейнерові книжки й відкрити кригарню в іншому місті.

Агнес Лорел закінчила свою розповідь. Айшем постукав пальцями по столі й запитав:

— Марті розказав вам усе, чи не так?

— Еге ж.

— Ви певні, що він не вбивав того Карла Оуена?

— Я там не була. Проте з поведінки Джо не схоже було, щоб він когось убив.

Айшем кивнув головою.

— На сьогодні досить, міс Лорел. Запишіть свої свідчення. Певна річ, нам доведеться вас затримати.

Дівчина підвелася. Гріннел провів її. Зона вийшла, не глянувши ні на кого.

— Марті не міг знати про загибель Карла Оуена, — озвався Айшем. — Але він був упевнений, що той спробує зникнути. Коли ми до нього приїхали, Марті вже встиг одержати від Дравека гроші. Думаю, дівчина каже правду.

Усі мовчали. По хвилі Айшем звернувся до мене:

— Ви припустилися грубої помилки. В розмові з дівчиною не треба було згадувати про Марті, поки ви не переконалися, що він у ваших руках. Загибель двох людей не була така вже неминуча.

— Еге ж, — відповів я. — Може, мені повернутись і зробити все наново?

— Не треба сперечатись.

— А я й не сперечаюсь. Я працював на Дравека й намагався звільнити його від цього клопоту. Я не знав, що Кармен така навіжена і що її батько так розлютиться.

— Гаразд, гаразд, — перебив мене Айшем. — Сьогодні ви мені більш не потрібні. Але на слідстві вам ще, певно, дадуть чосу.

Інспектор підвівся, я теж. Він простяг мені руку.

— Та вам це тільки на користь, — сухо додав Айшем.

Ми потисли один одному руку, і я пішов. М'Джі рушив за мною. Ми мовчки спустилися разом у ліфті. А коли опинились на вулиці, Фіалка підійшов з правого боку до мого "крайслера" й сів у нього.

— У твоєму смітнику знайдеться щось випити?

— Скільки завгодно, — відказав я.

— Їдьмо хильнемо трохи.

Був тихий вечір. Ми їхали до мене в Берглунд. Я почував себе змореним, старим і нікому не потрібним. [130]